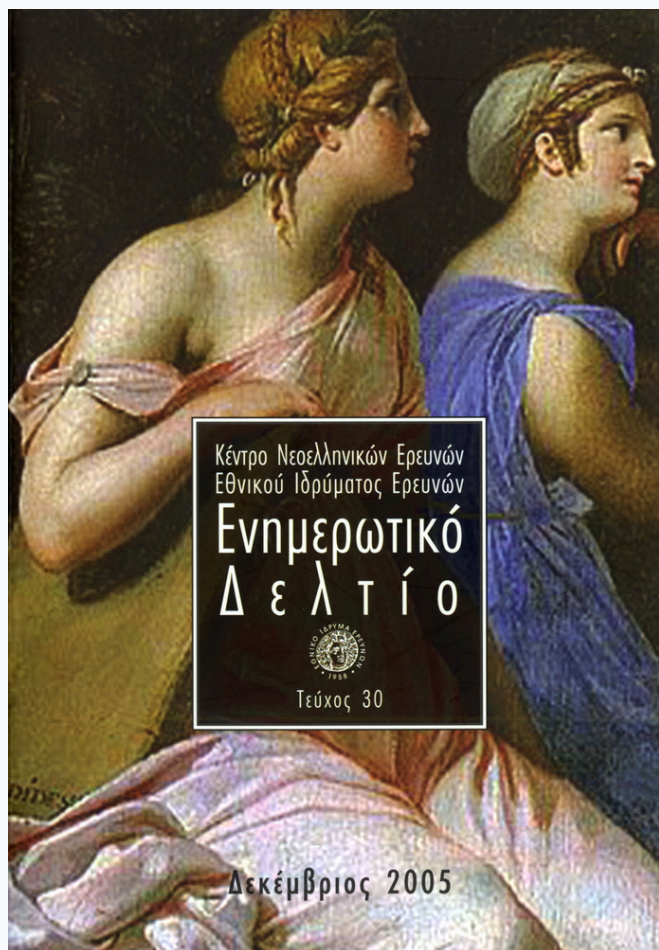

Ενημερωτικό Δελτίο

Τόμ. 30 (2005)

ΧΡΟΝΙΚΟ

doi: [10.12681/news.34](https://doi.org/10.12681/news.34)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΧΡΟΝΙΚΟ. (2008). *Ενημερωτικό Δελτίο*, 30, 81–93. <https://doi.org/10.12681/news.34>

ΧΡΟΝΙΚΟ

Συνέδριο Οικονομικής Ιστορίας

Ο πλούτος της θάλασσας. Ο πλούτος από τη θάλασσα

(Πράτο Τοσκάνης, 11-15 Απριλίου 2005)

Στο Πράτο της Τοσκάνης, από τις 11 ως τις 15 Απριλίου 2005, έλαβε χώρα, όπως γίνεται εδώ και περίπου σαράντα χρόνια, στο πλαίσιο δραστηριοτήτων του Διεθνούς Ινστιτούτου Οικονομικής Ιστορίας "F. Datini" (βλ. παρακάτω στις Πληροφορίες), η 37η Εβδομάδα Σπουδών (XXXVII Settimana di Studi). Στην ουσία πρόκειται δηλαδή για ένα συνέδριο οικονομικής ιστορίας, με θέμα τον οικονομικό ρόλο της θάλασσας πριν από τη βιομηχανική επανάσταση (*Ricchezza del mare. Ricchezza dal mare. Secc. XIII-XVIII*). Η οργανωτική-επιστημονική επιτροπή των συνεδρίων αυτών απαιτεί, για κάθε ευρύτερο θεματικό κύκλο, την παρουσίαση συνήθως τεσσάρων εισηγήσεων (20 λεπτά) και ανακοινώσεων (10 λεπτά) και την εν συνεχεία ευρεία συζήτηση επί των προβλημάτων που κάθε φορά ανακύπτουν.

Επιστημονικό αίτημα της θεματικής του συνεδρίου, όπως παρουσιάζεται στα κείμενα της επιστημονικής επιτροπής του Ινστιτούτου, αποτέλεσε η πρόταση προς τους ερευνητές-ιστορικούς να ανταποκριθούν με τις εργασίες τους στην προσπάθεια να ξεπεραστεί η έως τώρα αποσπασματική μελέτη του θαλάσσιου παράγοντα και να διευρυνθεί η συζήτηση μεταξύ των ειδικών, μέσα σε μια οπτική που θα τοποθετούσε την οικονομική προοπτική της θάλασσας ως κοινό παρανομαστή. Μέσα στη λογική αυτή το σχήμα των εργασιών που οργανώθηκε, και βέβαια οι προτάσεις έρευνας, όφειλαν να θεωρήσουν τη θάλασσα ως παράγοντα ολοκλήρωσης για μια ευρεία περιοχή, η οποία περιελάμβανε, εκτός από τη Μεσόγειο και τη Βόρειο Θάλασσα, τη Βαλτική και τη Μαύρη Θάλασσα· μια περιοχή δηλαδή, στο εσωτερικό της οποίας η θάλασσα φαίνεται να αποτελεί έναν από τους σπουδαιότερους παράγοντες οικονομικής ανάπτυξης, ανάπτυξη που με τη σειρά της επιδρά στη διαμόρφωση –σε ευρεία κλίμακα– της επιχειρηματικότητας, των εγκαταστάσεων, των επενδύσεων, της παραγωγής και της εργασίας. Με άλλα λόγια η θάλασσα σαν στοιχείο που ενισχύει τη ροπή προς την ολοκλήρωση και ταυτόχρονα, σαν παράγοντα που συντελεί στο να πλουτίσουν ή αντίθετα να περιπέσουν σε κατάσταση κρίσης κορυφαίες οικονομικές δυνάμεις, όπως αποδεικνύει το παράδειγμα της Νότιας Ιταλίας, της Πορτογαλίας, της Ισπανίας, της Ολλανδίας, της Αγγλίας. Με άλλα λόγια το συνέδριο στόχευε να εξετάσει την ισχυρή επίδραση του πλούτου της θάλασσας, του πλούτου από την θάλασσα και μεταξύ των άλλων να αποδείξει την ισχύ της μπροντελιανής ρήσης: "En Méditerranée la mer est le prolongement du terroir".

Με βάση λοιπόν αυτή την επιστημονική προοπτική, κατά τη διάρκεια των πέντε ημερών που διήρκεσε το συνέδριο, 55 ερευνητές προερχόμενοι από διάφορες ευρωπαϊκές χώρες, τις Ηνωμένες Πολιτείες και τον Καναδά παρουσίασαν τα αποτελέσματα των ερευνών τους. Το συνέδριο άρχισε με τη γενική εισήγηση της καθηγήτριας στο πανεπιστήμιο της Γένοβας, Paola Massa, που είχε τίτλο: "Il mare come fattore di sviluppo e di integrazione economica" (Η θάλασσα ως παράγων ανάπτυξης και οικονομικής ολοκλήρωσης).

Ο πρώτος κύκλος των ανακοινώσεων περιστράφηκε γύρω από το θέμα: "L'ecosistema del mare: mare, laghi e paesi interni" (Το θαλάσσιο οικοσύστημα: θάλασσα, λίμνες, εσωτερικές χώρες), για το οποίο έγιναν τέσσερις εισηγήσεις και δύο ανακοινώσεις. Ο δεύτερος κύκλος είχε ως θέμα διαπραγμάτευσης: "Il mare e il suo spazio" (Η θάλασσα και ο χώρος της) και περιελάμβανε τέσσερις εισηγήσεις και εννέα ανακοινώσεις. Ο τρίτος θεματικός κύκλος ασχολήθηκε με το θέμα: "Investimenti e rischi" (Επενδύσεις και κίνδυνοι) στο οποίο αναφέρθηκαν τέσσερις εισηγήσεις και εννέα ανακοινώσεις, ο τέταρτος κύκλος πραγματοποιήθηκε το θέμα: "I mestieri del mare e l'economia delle comunità costiere" (Τα θαλάσσια επαγγέλματα και η οικονομία των παράλιων κοινοτήτων) με άλλες τέσσερις εισηγήσεις και επτά ανακοινώσεις και ο πέμπτος (τελευταίος) κύκλος αντιμετώπισε το θέμα: "Idee, regole e percezioni economiche" (Ιδέες, κανόνες και οικονομικές συλλήψεις) με δύο εισηγήσεις και τέσσερις ανακοινώσεις. Φυσικά, μετά την ολοκλήρωση των εισηγήσεων και των ανακοινώσεων υπήρχε πολύς χρόνος για τη συζήτηση που τις περισσότερες φορές ξεπερνούσε τα χρονικά όρια που είχαν θέσει οι οργανωτές του συνεδρίου.

Ο καλός σχεδιασμός των συνεδρίων που διοργανώνει το Ινστιτούτο του Πράτο και η διετής προετοιμασία τους, δίνει τη δυνατότητα της παρουσίας έμπειρων ερευνητών-καθηγητών (Paola Massa, Poul Holm, Jean-Claude Hocquet, Jacques Bottin, Richard Unger, Kenneth Morgan κ.ά.), οι οποίοι συνήθως εισηγούνται ευρύτερες θεματικές, μαζί με νεότερους ερευνητές που με τις ανακοινώσεις τους παρουσιάζουν τα αποτελέσματα των ερευνών τους. Με τον τρόπο αυτό δίνεται η δυνατότητα να παράγεται κάθε φορά ένας ζωηρός διάλογος που ενδέχεται να κινητοποιήσει περαιτέρω έρευνες γύρω από τα θέματα που αναπτύσσονται, ή να φέρει στο φως καινούρια ερευνητικά αντικείμενα και νέες εκτιμήσεις.

Τα Πρακτικά του Συνεδρίου τα οποία εκδίδονται πολύ γρήγορα στο πλαίσιο των εκδοτικών δραστηριοτήτων του οίκου "Le Monnier", πιστεύω ότι θα επιβεβαιώσουν την αρχική εντύπωση ότι η 37η Εβδομάδα Μελέτης του Ινστιτούτου πέτυχε αρκετά πράγματα στην προώθηση των επιστημονικών αναζητήσεων που είχε επιλέξει.

Τα επιστημονικά θέματα που θα συζητηθούν τα επόμενα χρόνια είναι τα ακόλουθα:

2006: *Relazioni economiche tra Europa e mondo islamico. Secc. XIII-XVIII.*

2007: *La fiscalità nell'economia europea. Secc. XIII-XVIII.*

2008: *Il ruolo economico della famiglia tra produzione e consumo. Secc. XIII-XVIII.*

2009: *Le Interazioni fra economia e ambiente biologico in Europa. Secc. XIII-XVIII.*

Παναγιώτης Μιχαηλάρης

Η Γαλλική Επανάσταση και η Μεσόγειος.

Ημερίδα στο Ινστιτούτο Ιστορίας της Γαλλικής Επανάστασης (Παρίσι, 21 Μαΐου 2005)

Τα τελευταία δύο χρόνια το Ινστιτούτο Ιστορίας της Γαλλικής Επανάστασης (IHRF), το οποίο αποτελεί ερευνητική μονάδα του Πανεπιστημίου των Παρισίων και στεγάζεται στο κεντρικό κτίριο της Σορβόνης, υπό τη διεύθυνση του καθηγητή Jean Clément Martin, είχε την πρωτοβουλία της διοργάνωσης σειράς "ημερών εργασίας", που απέβλεπαν ν' αναδείξουν τη διεθνή διάσταση της έρευνας και της ιστοριογραφίας της Γαλλικής Επανάστασης. Στις 21 Μαΐου 2005 πραγματοποιήθηκε η ημερίδα με αντικείμενο "Κράτος έθνος και ηγετικές ομάδες (ελίτ) γύρω από τη Μεσόγειο την εποχή της Γαλλικής Επανάστασης. Μια ανανέωση της προβληματικής;" Για την πραγματοποίηση της ημερίδας έφθασαν στο Παρίσι για να συνομιλήσουν με συναδέλφους από τα γαλλικά πανεπιστήμια μελετητές από την Ιταλία, τη Γερμανία, την Τυνησία, το Ισραήλ και την Ελλάδα.

Το πρόγραμμα της ημερίδας που πραγματοποιήθηκε στο μέγαρο της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου των Παρισίων στο Πάνθεον, ήταν το ακόλουθο:

Rachida Tlili, Université de Tunis: "La France révolutionnaire et les États musulmans de la Méditerranée occidentale: de la juridiction religieuse à l'État civil".

Pascal Kitromilides, Université d'Athènes: "Réponses de la pensée politique aux rivalités des puissances européennes en Méditerranée orientale".

Eugenio di Renzo, Université de Salerne: "L'espace politique de la Méditerranée et l'historiographie italienne de l'après guerre au fascisme".

Patrice Bret, CNRS: "L'expédition d'Égypte bilan des recherches actuelles".

Marc Belissa, Université Paris X: "Le croissant méditerranéen dans la géopolitique du Directoire".

Ouzi Elyada, Université de Haïfa: "La représentation de la Méditerranée par l'opinion publique française sous le directoire".

Arezki Manseur, Paris: "L'Afrique du Nord à travers le Moniteur Universel durant le Directoire (relation France/Afrique du Nord)".

Francis Pomponni, Université de Nice: "La force des idées et le poids des spécificités: Révolution et îles méditerranéennes (Corse et Sardaigne) et la Sicile".

Matthias Middell, Université de Leipzig: "Conclusion: L'histoire de l'Europe et l'espace méditerranéen".

Οι εισηγήσεις και οι συζητήσεις που ακολούθησαν εστιάζθηκαν στις αλλαγές που προκάλεσε η Γαλλική Επανάσταση και οι επιπτώσεις της στις κοινωνίες που βρέχονται από τη Μεσόγειο. Το ενδιαφέρον της συνάντησης ήταν στραμμένο ειδικότερα στις κοινωνίες της Ανατολικής Μεσογείου και της Βορειοαφρικανικής ακτής, γεγονός με ειδικό επιστημονικό βάρος ως προς την ενσωμάτωση των επιμέρους ιστορικών παραδειγμάτων σε μια ευρύτερη θέαση. Ιδιαίτερη προσοχή αποδόθηκε στον ρόλο των διαμεσολα-

βητών (προξένων και άλλων διπλωματών αλλά και των εμπόρων) όπως και των ηγετικών ομάδων (ελίτ) των οποίων οι αντιδράσεις συνέδεσαν σε ποικίλα επίπεδα τις κατά τόπους κοινωνίες με το γεγονός της Επανάστασης. Στο επίκεντρο της θεματικής τέθηκαν οι οραματισμοί και οι προσδοκίες των ομάδων αυτών κατά την εποχή της Επανάστασης και αργότερα ως καταλύτες της αλλαγής στη συλλογική νοοτροπία. Επίσης συζητήθηκαν οι διεθνείς παράμετροι των φαινομένων της πολιτικής και διανοητικής αλλαγής που συνδέονται με τους ανταγωνισμούς των μεγάλων ευρωπαϊκών δυνάμεων στην περιοχή της Μεσογείου, ανταγωνισμού που υπαγορεύονταν τόσο από υπολογισμούς συμφερόντων, πολιτικών και αποικιακών, όσο και από διαφορετικές πολιτικές φιλοσοφίες. Σ' αυτό το πλαίσιο και ιδίως σε συσχετισμό προς την οικουμενική ιδεολογία των Γάλλων επαναστατών μπορούν να φωτιστούν και να κατανοηθούν και οι αντιδράσεις, θετικές ή αρνητικές των πληθυσμών της Μεσογειακής λεκάνης απέναντι στα προτάγματα της Επανάστασης. Σ' αυτά τα πολλαπλά επίπεδα είναι δυνατόν να εντοπισθεί η πολυπλοκότητα και η δυναμική ενός πλέγματος πολιτικών και ιδεολογικών φαινομένων, που παρά τη μακροχρόνια μελέτη που προκάλεσαν, δεν έπαψαν να συναρπάζουν την έρευνα και να προσφέρονται για νέες ερμηνείες.

Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης

Καλοκαιρινές Σαμιακές Συναντήσεις

Γ' Επιστημονική Συνάντηση

Κοινότητες και Επανάσταση στη Σάμο 1800-1830

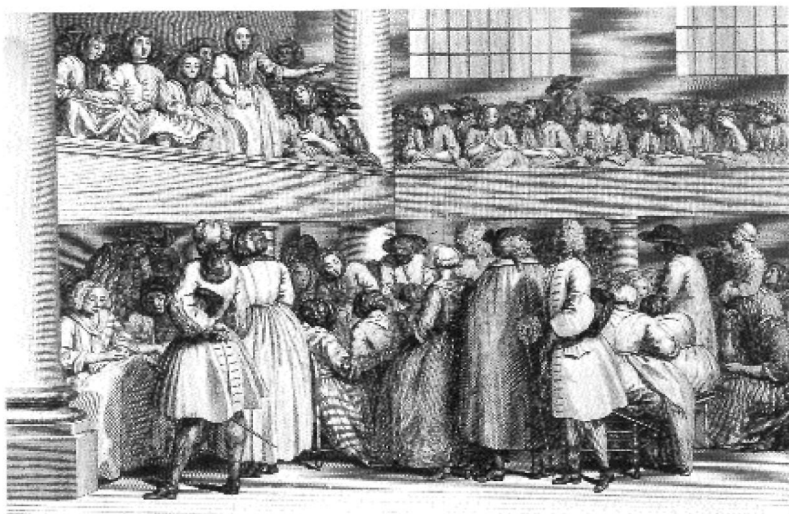
(Μυτιληνίο Σάμου, Ίδρυμα Κ. & Μ. Ζημάλη, 7 Αυγούστου 2005)

Πρόκειται για την τρίτη επιστημονική συνάντηση του κύκλου των Καλοκαιρινών Σαμιακών Συναντήσεων που διοργανώνεται από το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Αιγαίου - Παλαιοντολογικό Μουσείο Μυτιληνίων Σάμου - Ίδρυμα Κωνσταντίνου & Μαρίας Ζημάλη με τη συνεργασία του Συλλόγου των Φίλων του Μουσείου. Στη φετινή διοργάνωση συμμετείχε και το Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Πυθαγορείου.

Η Γ' Συνάντηση ξεκίνησε με την παρουσίαση των Πρακτικών των Α' και Β' Συναντήσεων (*Καλοκαιρινές Σαμιακές Συναντήσεις. Α' Η Μεσογειακή διάσταση ενός αιγαίου νησιού - Β' Πέτρα, Πηλός, Ξύλο... Παραδοσιακά υλικά και επαγγέλματα στο Αιγαίο*, επιμ. Αλεξάνδρα Σφοίνη, έκδ. Ιδρύματος Κ. & Μ. Ζημάλη, Αθήνα 2004) από την Αγγέλα Χατζημικαή και τον Δημήτρη Θρασυβούλου. Στη συνέχεια εξετάστηκε το θέμα *Κοινότητες και Επανάσταση στη Σάμο 1800-1830*.

Οι εισηγήσεις επικεντρώθηκαν στο ζήτημα της μετάβασης από το προεπαναστατικό κοινοτικό σύστημα στο επαναστατικό καθεστώς, που οργανώθηκε στη Σάμο από τον Λογοθέτη Λυκούργο στο πρότυπο της Φιλικής Εταιρείας. Στόχος ήταν να δειχθεί σε ποιο βαθμό κατά την περίοδο από το 1800, οπότε εμφανίστηκε στα πράγματα το ανερχόμενο εμποροναυτικό στρώμα των καρμανιόλων, ως το 1830, οπότε η Σάμος αποκλείστηκε από τα όρια του ελληνικού Κράτους για να ανακηρυχθεί στη συνέχεια αυτόνομη ηγεμονία φόρου υποτελής στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, διατηρήθηκαν οι προεπαναστατικές δομές ή συντελέστηκαν αλλαγές σε διαφορετικά πεδία, από το οικονομικό-κοινωνικό ως το πολιτικό-ιδεολογικό και το πολιτισμικό. Αναλυτικότερα, παρουσιάστηκαν οι ακόλουθες εισηγήσεις: Μάρθα Πύλια, "Κοινοτικοί και οικονομικοί ρόλοι: Καρμανιόλοι και Καλικάντζαροι στη Σάμο στις αρχές του 19ου αι."· Νίκος Βαφέας, "Οι κοινωνικο-πολιτικές συγκρούσεις στη Σάμο πριν και κατά την Επανάσταση"· Αλεξάνδρα Σφοίνη, "Κοινοτικές διαμάχες και Επανάσταση στη Σάμο: κοινωνική αξιολογία"· Μανόλης Βουρλιώτης, "Η αντιπολίτευση κατά του Λογοθέτη Λυκούργου το 1828"· Χρίστος Λάνδρος, "Οι Γενικές Συνελεύσεις των Σαμίων την περίοδο της Επανάστασης".

Αλεξάνδρα Σφοίνη

Συμπόσιο για τον Διαφωτισμό

Lumières et Religion / Enlightenment and Religion

(Halle (Saale) Γερμανίας, 19 Σεπτεμβρίου 2005)

Η Γερμανική Εταιρεία Μελέτης του 18ου αιώνα (Deutsche Gesellschaft für die Erforschung des 18. Jahrhunderts) οργάνωσε, την 22α Σεπτεμβρίου 2005, Συμπόσιο με θέμα: *Lumières et Religion / Enlightenment and Religion*. Το Συμπόσιο διοργανώθηκε με την ευκαιρία της Συνόδου της Εκτελεστικής Επιτροπής της Διεθνούς Εταιρείας Μελέτης του 18ου αιώνα (International Society for Eighteenth-Century Studies) στη πόλη της Halle (23 Σεπτεμβρίου). Έτσι στο Συμπόσιο έλαβαν μέρος όχι μόνο μέλη της γερμανικής Εταιρείας και του "Κέντρου Διεπιστημονικής Έρευνας του Διαφωτισμού στην Ευρώπη", στους χώρους του οποίου έγιναν οι εργασίες του Συμποσίου, αλλά και διακεκριμένα μέλη της Διεθνούς Εταιρείας, τα οποία συνέβαλαν στην επιτυχία του είτε παρουσιάζοντας μια ανακοίνωση, είτε συμμετέχοντας στις μακρές και ενδιαφέρουσες συζητήσεις.

Παρουσιάστηκαν δέκα έξι ανακοινώσεις που προέβλεπαν διάφορες όψεις της θεματικής του Συμποσίου:

Jean Mondot (France): "Rôle et portée de l'anticléricalisme dans la réflexion des Lumières allemandes et françaises",

Alberto Postigliola (Italie): "La religion du Vicaire et la religion civile chez Rousseau",

Makoto Masuda (Japon): "Physiocratie et spiritualisme chez Le Mercier de La Rivière - La Religion dans L'Heureuse nation ou Gouvernement des Féliciens (1792)",

Anna Maria Rao (Italie): "Débat sur la religion en Italie à la fin du XVIIIe siècle",

Étienne Hofmann (Suisse): "Benjamin Constant, les Lumières et la religion",

Nicolai Arevon (Bulgarie): "Voltaire's translations in the Balkan",

Dimitris G. Apostolopoulos (Grèce): "Être chrétien et adepte des Lumières - le XVIIIe siècle au sein de l'empire ottoman",

Deidre Dawson (États-Unis): "Religious Tolerance in Works of French, British and American Thinkers of the Enlightenment",

Anton Olegovic Demin (Diomin) (Russie): "Œuvres religieuses des auteurs italiens catholiques du XVIIe siècle traduites en Russie dans la seconde moitié du XVIIIe siècle",

Joris van Eijnatten (Pays-Bas): "Religion, Toleration and Enlightenment: The European Relevance of the Dutch Republic",

Soren Peter Hansen (Danemark): "Ludvig Holberg and The Religion",

Thomas Bredsdorff (Danemark): "Two Pietisms and an Enlightenment - Hale and Herrnhut viewed from Copenhagen",

Lene Bredsdorff (Danemark): "Anna Maria Lenngren - a jocular believer",

Anne-Marie Mai (Danemark): "Memoirs by women of the Christianfeld Herrnhut Church",

Pasi Ihalainen (Finlande): "Protestant Enlightenment in the Pulpit: Changing Perceptions of National Identity in the Rhetoric of the English, Dutch and Swedish Public Churches, 1685-1772",

Ingi Sigurdsson (Islande): "The Enlightenment and Religion in Iceland".

Οι εργασίες του Συμποσίου έγιναν, όπως είπαμε, στους χώρους του Centre interdisciplinaire de Recherche sur les Lumières en Europe. Την επόμενη και μεθεπόμενη ημέρα, οι σύνεδροι είχαν την τύχη να ξεναγηθούν στο Franckesche Stiftungen της Χάλλε και να θαυμάσουν χειρόγραφα και έντυπα που φυλάσσονται εκεί, αλλά και να επισκεφτούν τους περίφημους κήπους του Dessau-Wörlitz, που διατηρούν έντονη την ανάμνηση από τον αιώνα των Φώτων αλλά και την πόλη της Βιτεμβέργης, πατρίδα του Λούθηρου και του Μελάχθωνα.

Δημήτρης Γ. Αποστολόπουλος

Α' Διεθνές Συνέδριο

Θέατρο και Θεατρικές Σπουδές στο κατώφλι του 21ου αιώνα

First International Conference

Theatre and Theatre Studies in the 21st Century

(Αθήνα, Πανεπιστήμιο Αθηνών, 28 Σεπτεμβρίου-1 Οκτωβρίου 2005)

Την Πέμπτη 28 Σεπτεμβρίου 2005, πριν από την έναρξη των εργασιών του Α' Διεθνούς Συνεδρίου *Θέατρο και Θεατρικές Σπουδές στο κατώφλι του 21ου αιώνα*, πραγματοποιήθηκε στην Αίθουσα Τελετών η αναγόρευση σε επίτιμο διδάκτορα του διακεκριμένου καθηγητή Θεατρολογίας και Συγκριτικής Φιλολογίας στο Graduate Center του Πανεπιστημίου της Νέας Υόρκης (CUNY) Marvin Carlson.

Στον λόγο που εκφώνησε ο αναπληρωτής Πρόεδρος του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών, καθηγητής Βάλτερ Πούχνερ αναφέρθηκε διεξοδικά στην επιστημονική δραστηριότητα του τιμωμένου, μιας εξέχουσας προσωπικότητας που συμφιλιώνει στο πρόσωπό του την Επιστήμη με την Τέχνη, διακρίνεται δε για την κριτική του δεινότητα και την ευχέρεια να συγγράφει σημαντικά μελετήματα με εύληπτο και κατανοητό από τον καθένα τρόπο.

Ο Μ. Carlson ξεκίνησε την επιστημονική του δραστηριότητα ως ιστορικός του θεάτρου, με επίκεντρο ενασχόλησης το ευρωπαϊκό θέατρο του 18ου και 19ου αιώνα. Κατά τη δεκαετία του '80 επεκτάθηκε σε ζητήματα θεωρίας, συγγράφοντας θεμελιώδεις μελέτες, όπως: *Theories of the Theatre. A historical and Critical Survey from the Greeks to the Present* (Cornell University Press, 1993), *Performance: A Critical Introduction* (1996) και το πρόσφατο *The Haunted Stage. The Theatre as Memory Machine* (2001).

Έχει επίσης ασχοληθεί με τη θεατρική κριτική, τη θεατρική μετάφραση, τη σκηνοθεσία σε πανεπιστημιακά θέατρα, με 33 παραγωγές στο ενεργητικό του, ακόμη και με την υποκριτική, ερμηνεύοντας, το 2000, τον ρόλο του Andrew Jackson στο έργο *The Trail of Tears* των Willinger και Shaw στο Theater of the New City στη Νέα Υόρκη, αποσπώντας μάλιστα ευνοϊκές κριτικές.

Στα 15 χρόνια της ύπαρξής του, το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών βράβεψε με τη διάκριση του επίτιμου διδάκτορα τους: Ιάκωβο Καμπανέλλη, Ζιλ Ντασέν, Αλέξη Σολομό, Μάριο Πλωρίτη, Κώστα Πασχάλη και την Ελένη Χατζηαργύρη. Ο Marvin Carlson είναι ο πρώτος ξένος μελετητής που λαμβάνει τη διάκριση αυτή και ηγείται χορείας αλλοδαπών μελετητών που θα ακολουθήσουν.

Οι εργασίες του Α' Διεθνούς Συνεδρίου *Θέατρο και θεατρικές σπουδές στο κατώφλι του 21ου αιώνα* ξεκίνησαν με χαιρετισμό από τον Αντιπρύτανη καθηγητή Δημοσθένη Ασημακόπουλο και από τον Κοσμήτορα της Φιλοσοφικής Σχολής καθηγητή Θεοδόσιο Πελεγρίνη. Ακολούθησε η εναρκτήρια ομιλία του Προέδρου της Οργανωτικής Επιτροπής καθηγητή Βάλτερ Πούχνερ, ο οποίος χρησιμοποιώντας τα 24 γράμματα του ελληνικού αλφαβήτου και διατυπώνοντας ισάριθμα ερωτήματα, έθεσε το πλαίσιο εργασιών του συνεδρίου και τους στόχους του. Μεταξύ άλλων: Ποια είναι η σχέση της θεωρίας με την πράξη; Μπορεί η σημειωτική να ερμηνεύσει πλήρως και με ακρίβεια το θεατρικό

φαινόμενο; Πώς οργανώνεται η σύγχρονη θεατρική αισθητική; Εντοπιότητα ή παγκοσμιοποιημένος εκλεκτικισμός; Γιατί αναβιώνει το κλασικό ρεπερτόριο και ειδικά το αρχαίο δράμα; Performance ή θέατρο; Θέατρο στην εκπαίδευση: σύγχρονες πρακτικές ή σχολική παράσταση; Θεατρικές σπουδές και επαγγελματική σταδιοδρομία: ποιες είναι οι επαγγελματικές προοπτικές των θεατρολόγων; Θεατρικές σπουδές ή performance studies;

Οι εργασίες του Συνεδρίου, στο οποίο μετείχαν 45 ομιλητές, εκ των οποίων 33 διακεκριμένοι ειδικοί, πανεπιστημιακοί καθηγητές και ερευνητές από διάφορες χώρες της ανατολικής και δυτικής Ευρώπης, από την Αμερική, τον Καναδά και το Ισραήλ, διαρθρώθηκαν σε τρεις μεγάλες θεματικές ενότητες. I. *Θεωρία του θεάτρου - Όψεις της θεατρικής ιστορίας και ιστοριογραφίας*, II. *Αναβίωση και πρόσληψη του αρχαίου ελληνικού δράματος*, III. *Προοπτικές των θεατρικών σπουδών – Θέατρο και εκπαίδευση*.

Στην πρώτη ενότητα (*Θεωρία του θεάτρου - Όψεις της θεατρικής ιστορίας και ιστοριογραφίας*) παρουσίασαν ανακοινώσεις οι: Marvin Carlson (Πανεπιστήμιο της Πόλης της Νέας Υόρκης), Stratos Constantinidis (Κρατικό Πανεπιστήμιο του Οχάιο), Claudine Elnécané (Πανεπιστήμιο της Haifa), J.Michael Walton (Πανεπιστήμιο του Hull), Λίλα Μαρράκα (Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, ΕΚΠΑ), Ζωή Σαμαρά (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης), Άννα Ταμπάκη (ΤΘΣ, ΕΚΠΑ), Βάλτερ Πούνχερ (ΤΘΣ, ΕΚΠΑ), Γιώργος Πεφάνης (ΤΘΣ, ΕΚΠΑ), Κυριακή Πετράκου (ΤΘΣ, ΕΚΠΑ), Sirkku Aaltonen (Πανεπιστήμιο της Vaasa, Φινλανδία), Pirkko Koski (Πανεπιστήμιο του Ελσίνκι), Kalina Stefanova (Εθνική Ακαδημία Τεχνών της Βουλγαρίας), Erika Fischer-Lichte (Ελεύθερο Πανεπιστήμιο του Βερολίνου), Henri Schoenmakers (Πανεπιστήμιο του Erlangen) και John Somers (Πανεπιστήμιο του Exeter).

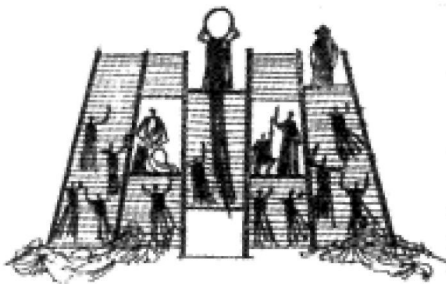
Στη δεύτερη ενότητα (*Αναβίωση και πρόσληψη του αρχαίου ελληνικού δράματος*), παρουσίασαν ανακοινώσεις οι: Herman Altena - Πλάτων Μαυρομούστακος (ΤΘΣ, ΕΚΠΑ), Jose Luis Navarro (Αυτόνομο Πανεπιστήμιο της Μαδρίτης), Maria de Fatima Silva (Πανεπιστήμιο της Κοϊμπρα), Freddy Decreus (Πανεπιστήμιο του Ghent), Καίτη Διαμαντάκου (ΤΘΣ, ΕΚΠΑ), Κωνσταντίνα Γεωργακάκη (ΤΘΣ, ΕΚΠΑ), Ελένη Φεσσά-Εμμανουήλ (ΤΘΣ, ΕΚΠΑ), Carol Gillespie-Lorna Hardwick (Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Μεγάλη Βρετανία), Ketevan Gurchiani (Πανεπιστήμιο Τιφλίδας), Dina Mantcheva (Πανεπιστήμιο Σόφιας), Χαρά Μπακονικόλα (ΤΘΣ, ΕΚΠΑ), Ketí Nadareishvili (Πανεπιστήμιο Τιφλίδας), Σάβας Πατσαλίδης (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης), Cleo Protochristova (Πανεπιστήμιο Φιλιπούπολης - Plovdiv), Bernd Seidensticker (Ελεύθερο Πανεπιστήμιο του Βερολίνου), Grazyna Golik-Szarawarska (Πανεπιστήμιο Σιλεσίας, Katowice), Dmitry Trubotschkin (Ρωσική Ακαδημία Θεατρικών Τεχνών), Nurit Yaari (Πανεπιστήμιο του Τελ-Αβίβ), Χρυσόθεμις Βασιλάκου (ΤΘΣ, ΕΚΠΑ), Oliver Taplin (Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης), David Wiles (Royal Holloway, Πανεπιστήμιο του Λονδίνου) και Steve Wilmer (Trinity College, Δουβλίνο).

Στην τρίτη ενότητα (*Προοπτικές των θεατρικών σπουδών – Θέατρο και εκπαίδευση*), παρουσίασαν ανακοινώσεις οι καθηγητές: Evelynne Ertel (Paris III - Sorbonne Nouvelle), Chantal Hébert (Πανεπιστήμιο Laval, Κεμπέκ), Marco de Marinis (Πανεπιστήμιο της

Μπολόνια), Irène Perelli-Contos (Πανεπιστήμιο Laval), Irène Roy (Πανεπιστήμιο Laval) και Don Rubin (York University του Τορόντο).

Το συνέδριο ολοκλήρωσε τις εργασίες του με καταληκτήρια Στρογγυλή Τράπεζα, που είχε ως γενικό θέμα τις προοπτικές των θεατρικών σπουδών στον 21ο αιώνα. Συμμετοχές της ήταν ο καθηγητής Βάλτερ Πούχνερ και μετέχοντες οι διακεκριμένοι μελετητές: Marvin Carlson, Stratos Constantinidis, Erica Fischer-Lichte, Henri Schoenmakers και J. Michael Walton.

Το συνέδριο σημείωσε μεγάλη επιτυχία και το ενδιαφέρον του πυκνού ακροατηρίου διατηρήθηκε αμείωτο καθ' όλη τη διάρκεια των εργασιών. Αξιοσημείωτη αριθμητικά ήταν η συνεχής παρουσία προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών αλλά και άλλων Τμημάτων της Φιλοσοφικής Σχολής. Η Οργανωτική Επιτροπή του Συνεδρίου εκτιμά πως ικανοποιήθηκαν με τον καλύτερο τρόπο οι στόχοι που έθεσε, καθώς εγκαινιάσθηκε ένας γόνιμος και πολυε-

πίπεδος διάλογος με συναδέλφους από το εξωτερικό και διατυπώθηκαν αρκετά ερωτήματα γύρω από τη φύση, την ουσία και το μέλλον των θεατρικών σπουδών ως ενός ιδιαίτερου και πολύμορφου κλάδου των ανθρωπιστικών επιστημών. Όπως άλλωστε διατυπώνεται προεισαγωγικά στο πρόγραμμα του συνεδρίου: "Ίσως ο καιρός για απαντήσεις να μην έχει έρθει ακόμα –είμαστε στην αρχή ενός καινούργιου αιώνα και προφανώς μιας καινούργιας εποχής. Αλλά απ'ότι φαίνεται είναι πολύ βασικό να διατυπωθούν ερωτήματα και μάλιστα κατά τέτοιο τρόπο ώστε οι μελλοντικές απαντήσεις να είναι δυνατές...".

Την Οργανωτική Επιτροπή του συνεδρίου αποτελούσαν οι: Βάλτερ Πούχνερ (Πρόεδρος), Σπύρος Α. Ευαγγελάτος (Αντιπρόεδρος), Άννα Ταμπάκη (Γενική Γραμματέας), Ιωσήφ Βιβιλάκης (Ταμίας), Κωνσταντίνος Γεωργακάκης, Άννα Καρακατσούλη (Ειδική Γραμματέας) και οι Λίλα Μάρκα, Χρυσόθεμις Βασιλάκου, Πλάτων Μαυρομούστακος, Κυριακή Πετράκου, Γιώργος Πεφάνης, Ευανθία Στιβανάκη ως μέλη. Το Συνέδριο αφιερώθηκε στην πρόωρα χαμένη πρωταγωνίστρια του θεάτρου Λήδα Τασσοπούλου.

Άννα Ταμπάκη

Συνέδριο

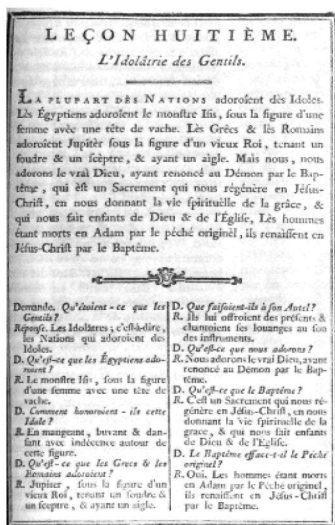
Transferts culturels et historiographie de l'antiquité : L'historiographie gréco-romaine dans l'Europe des XVIIIe et XIXe siècles

(Μαδρίτη, 19-22 Οκτωβρίου 2005)

Ένα του συνεδρίου, που πραγματοποιήθηκε στο πανεπιστήμιο Carlos III της Μαδρίτης και διοργανώθηκε από το Instituto de Historiografía Julio Caro Baroja και την Bibliotheca Academica Translationum, ήταν η ευρωπαϊκή ιστοριογραφία για την ελληνορωμαϊκή αρχαιότητα κατά τον 18ο και τον 19ο αιώνα. Η Bibliotheca Academica Translationum είναι ένα διεθνές πρόγραμμα, το οποίο διευθύνουν οι Oswyn Murray και Χρυσάνθη Αυλάμη, που έχει ως στόχο του τη μελέτη, αφενός, της μετάδοσης της ιστορικής γνώσης για την κλασική αρχαιότητα μεταξύ των ευρωπαϊκών επιστημονικών κοινοτήτων και, αφετέρου, της διάδοσης της αρχαιογνωσίας στις εθνικές ιστορικές παιδείες μέσω των μεταφράσεων έργων για την αρχαιότητα —ορισμένα από τα οποία θεωρούνται σήμερα κλασικά— στο διάστημα 1701-1917. Σε μια πρώτη φάση, το πρόγραμμα φιλοδοξεί να δημιουργήσει μια ηλεκτρονική βάση καταγραφής όλων των γνωστών μεταφράσεων ιστορικών έργων για την κλασική αρχαιότητα που έγιναν στις πιο σημαντικές ευρωπαϊκές γλώσσες και δημοσιεύτηκαν στη συγκεκριμένη ιστορική περίοδο. Σε επόμενη φάση, οι ερευνητές που συμμετέχουν σε αυτό προτίθενται να χρησιμοποιήσουν αυτή τη βάση για να μελετήσουν τις μεταβολές στη μετάδοση της ιστορικής γνώσης για την αρχαιότητα κατά την ίδια χρονική περίοδο.

Είναι ωστόσο προφανές ότι δεν είναι δυνατόν να μελετηθούν οι μεταφράσεις ενός έργου για την ελληνορωμαϊκή αρχαιότητα πριν να εξεταστούν οι αντιλήψεις για τον αρχαίο κόσμο που αναδεικνύονται μέσα από το ίδιο το πρωτότυπο έργο και, βέβαια, το ιστορικοπολιτικό πλαίσιο στο οποίο το έργο αυτό γεννήθηκε, πριν να μπορέσει δηλαδή ο συγγραφέας του να ασκήσει μια ευρύτερη επιρροή και οι αντιλήψεις του να τύχουν επεξεργασίας από άλλες επιστημονικές κοινότητες. Αντικείμενο, λοιπόν, του Συνεδρίου ήταν ουσιαστικά τα διακυβεύματα και τα όρια της ιστορικής έρευνας για την κλασική αρχαιότητα κατά τον 18ο και τον 19ο αιώνα, και στόχος η ανταλλαγή απόψεων μεταξύ των ερευνητών που συμμετείχαν σε αυτό αναφορικά με την διάδοση της αρχαιογνωσίας στην Ευρώπη και τα πνευματικά περιβάλλοντα που λειτούργησαν ως χώροι υποδοχής της: εκπαιδευτικοί θεσμοί, εκδοτικά περιβάλλοντα, μεταφραστές, ενδιάμεσοι, κ.λπ.

Στο Συνέδριο συμμετείχαν με ανακοινώσεις τους οι ακόλουθοι ερευνητές: S. Stark, "Translating Greek and Roman Antiquity: Mechanisms of Transmission and Exchange between Britain, France and Germany in the Eighteenth Century". Χρ. Αυλάμη, "Permanence et crise de l'*historia magistra vitae* dans l'historiographie gréco-romaine du XVIIIe siècle". D. Schreiber, "Le *topos* cicéronien de l'*historia magistra vitae* : disparition ou métamorphose ?". D. Luglio και A. Zangara, "G. B. Vico lecteur des historiens anciens". C. Ampolo, "La première Histoire grecque italienne : traductions et réactions. L'œuvre de Carlo Denina dans son contexte historique". Cl. Martinez Maza, "De la Teología a la Antropología: usos del paganismo grecorromano en la Europa del siglo XVIII". Ch. Grell, "Penser l'histoire grecque et romaine en France au XVIIIe siècle : ambiguïtés et potentialités

de modèles polémiques": G. Laudin, "Meiners lecteur de Montesquieu et son traducteur dans la France révolutionnaire". Cl. Mossé, "Un éloge inattendu de la démocratie athénienne au XVIIIe siècle: les *Recherches philosophiques sur les Grecs* de Cornelius de Pauw". J. Salas Álvarez, "La Provincia romana de la Bética en la literatura anticuaria andaluza del XVIII". P. Desideri, "La Charakteristik der antiken Historiographie di Hermann Ulrici [1833]". O. Murray, "Niebuhr in Britain". Γ. Κουμπουρλής, "Les péripéties de l'intégration de l'époque macédonienne" dans une 'histoire de la nation hellénique': un aspect de l'histoire du nationalisme grec à partir des Lumières grecques et jusqu'à la formation de l'école historique nationale". A. Gonzales, "L'écriture de l'histoire antique de Vesontio [Besançon, France]: archéologie, sources et historiographie". B. von Reibnitz, "Fustel de Coulanges in Deutschland". J. von Ungern-Sternberg, "Mommson in Frankreich". Π. Ματόλας, "Viajeros e historiadores: recorridos modernos al sitio de la historia antigua". J. Alvar Ezquerro, "La difusión de la historia antigua en las sociedades culturales madrileñas en el siglo XIX". F. Lozano, "El pensamiento de Chateaubriand en la en la 'Historia General de Andalucía' de Joaquín Guichot y Parody". M. Romero Recio, "Las traducciones sobre Mundo Antiguo en la editorial La España Moderna". S. Basch, "L'antiquité classique dans la revue *L'Occident* [1901-1914]". F. Wulff, "Contra Roma y Grecia. Historiadores antiguos y polémicas anticlásicas en la historiografía española del XIX y XX". S. Fornaro, "Storia della religione antica tra XVIII e XIX secolo: Friedrich Creuzer in Francia". Th. Späth, "L'antiquité-écran: Spartacus, la construction d'un héros moderne".

Τα πρακτικά του Συνεδρίου θα δημοσιευθούν προσεχώς στα ισπανικά στο περιοδικό *Revista de Historiografía*, που εκδίδεται από το Instituto de Historiografía Julio Caro Baroja, και, στη συνέχεια, σε πολυγλώσση έκδοση από τον εκδοτικό οίκο Rodopi του Άμστερνταμ.

Γιάννης Κουμπουρλής